



Detta är en utskrift från från Göteborgs-Posten.

Publicerad 26 januari 2010

Uppdaterad 26 januari 2010



Den västsvenska odlingsmarken tillhör den renaste i Sverige. Om avloppsslammet från Ryavertket i Göteborg sprids på dessa åkrar tillförs tio gånger så mycket kadmium än med vanlig konstgödsel, skriver Lena Jarlov, Gunnar Lindgren och Lars Odén.

Arkivbild: Eva Brandt

Förstör inte åkrarna med kadmium!

Gift i maten. Den västsvenska odlingsmarken tillhör de renaste i Sverige när det gäller den cancerframkallande tungmetallen kadmium. Ryaverket i Göteborg planerar nu att sprida sitt starkt kadmiumförgiftade slam på dessa åkrar. Vi uppmanar politikerna att skydda dessa jordar, skriver bland andra Lena Jarlov, Ren åker – ren mat.

Relaterat

Under 2009 skärpte EU:s organ för livsmedelssäkerhet det tolererbara intaget för kadmium till en tredjedel av det tidigare gränsvärdet. I dag är kadmiumhalterna i svensk åkerjord så höga att främst potatis och vetemjöl ger alltför stora intag av denna giftiga och cancerframkallande tungmetall.

Dagens intag beräknas ge upphov till att cirka 10 000 svenska kvinnor får njurskador och i samband med det urkalkning av skelettet och tillhörande benskörhet. Att kvinnor drabbas beror på att de i menstruerande ålder förlorar järn och kroppen försöker då ta upp extra mycket järn från födan. Då slinker extra mycket kadmium med. De två sista åren har nya rapporter visat att kadmium också sätts i samband med livmodercancer hos kvinnor efter barnafödande ålder samt med cancer i prostata hos män.

EU:s organ för livsmedelssäkerhet säger att kadmiumbelastningen på befolkningen *måste minska*. Detta är möjligt endast om tillförseln av kadmium till åkermarken hålls på lägsta möjliga nivå. Observera att det inte räcker med att hålla kadmiumhalten i balans – den måste minska. Detta måste bli ett av våra hälsopolitiskt främsta mål.

Den viktigaste kadmiumkällan för odlingsmarken är fosforgödsel, som alltid är mer eller mindre förorenad med denna tungmetall. Man brukar ange hur mycket kadmium som finns per kilo fosfor. Den renaste fosfor finns i källseparerad urin, och sedan kommer NPK – den konstgödsel som har cirka 95 procent av marknaden.

Källseparerad urin innehåller 0,7 milligram kadmium per kilo fosfor. NPK konstgödsel innehåller 3 milligram och Ryaverkets slam hela 32 milligram (2008).

Det är uppenbart att Ryaverkets slam är det i särklass mest kadmiumförorenade gödslet av dessa tre. Sprider man Ryaslam tillför man tio gånger mer kadmium än konstgödsel vid samma fosforgiva. Detta är mycket allvarligt. Huvuddelen av kadmium i slam kommer från industrier, avfallsupplag, dagvatten med mera och talet om kretslopp är missvisande.

De renaste i Sverige

Om vi skall kunna minska kadmiumhalten i maten måste vi välja den absolut renaste fosforkällan. Lyckligtvis har Ryaslam under det senaste årtiondet hållits borta från åkermarken, och den västsvenska odlingsmarken tillhör de renaste i Sverige när det gäller kadmium. Det skall nämnas att modersmjölkersättning och annan känslig barnmat framställs med spannmål som odlas just på dessa, de mest kadmiumfattiga, jordarna på Västgötaslätten.

Allt detta hotas nu då Ryaverket planerar att börja sprida sitt kadmiumförgiftade slam på åkrarna i Västsverige. Reningsverket är det största i Sverige och den årliga slammängden är enorm – cirka 50 000 ton vått slam. Eftersom man sprider ungefär två ton vått slam per hektar och år tvingas Ryaverket ta cirka 25 000 hektar i anspråk per år för att bli av med sitt slamberg.

Det finns två andra aspekter som måste beaktas. Först och främst är det bara en tidsfråga innan kadmiumhalt i livsmedel (vetemjöl, potatis med mera) måste deklarerars på förpackningarna och produkter med låg kadmiumhalt kommer att efterfrågas av konsumenterna i hela Europa. Här har Västsverige en unik konkurrensfördel som inte skall spolieras. Snart kan den västsvenska odlingsmarken bli ytterst värdefull liksom livsmedel och foderspannmål som produceras här. Det finns heller inget skäl till varför våra husdjur och deras foderspannmål inte skulle skyddas mot kadmiumförgiftning på samma sätt som människan själv. Vi äter både lever och njure, och där samlar kor, höns och grisar upp det kadmium som kommer med fodret.

Vidare kommer tillgången på billig olja snart att minska. Detta kommer att leda till att vi tvingas framställa tätorternas mat på odlingsmarken i deras närhet. Men det är på dessa viktiga åkrar som det mesta av slammets kadmium hamnar av transportekonomiska skäl.

Avbryt planerna

Vi uppmanar Ryaverket och Göteborgs politiker att avbryta planerna på att börja sprida Ryaslam. Vi uppmanar också Göteborgs grannkommuner att skydda sin åkermark och inte släppa in detta slam över kommungränserna. Landskrona och Lund är exempel på kommuner där ansvarsfulla miljöförvaltningar inte tillåter slamspridning inom kommunens gränser.

Lena Jarlöv

Gunnar Lindgren

Lars Odén

Ren Åker Ren Mat

Copyright © 1995 - 2009 Göteborgs-Posten